

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-навчальний центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ІННОВАЦІЙНІ ПРОГРАМИ І ПРОЕКТИ В ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІЦІ, ОСВІТІ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

*15–16 березня 2019 р.
м. Одеса*

Одеса
Інститут інноваційної освіти
2019

УДК 37(470+571)(063) (Укр)
ББК 74
І66

До збірника увійшли матеріали наукових робіт (тези доповідей, статті), надані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

*Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.
Претензії до організаторів не приймаються.
При передруку матеріалів посилання обов'язкове.*

Відповідає п. 12 Порядку присудження наукових ступенів Затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

І66 **Інноваційні програми і проекти в психології, педагогіці, освіті** : Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 15–16 березня 2019 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – Одеса : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2019. – 112 с.

Матеріали конференції рекомендуються освітянам, науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів тощо.

Відповідальний редактор: *С.К. Бурма*
Коректор: *П.А. Нємкова*

Матеріали видано в авторській редакції.

УДК 37(470+571)(063) (Укр)

© Усі права авторів застережені, 2019
© Інститут інноваційної освіти, 2019
© Друк ФОП Москвін А.А., 2019

Підписано до друку 20.03.2019. Формат 60x84/16.

Віддруковано з готового оригінал-макету.

Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Literaturnaya. Ум. друк. арк. 6,51.

Зам. № 2003-1. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., пол., анг.

Виготівник. ФОП Москвін А.А. Поліграфічний центр «Сору Art».

69095, Запоріжжя, пр. Леніна, 109. Тел.: +38-094-133-87-81.

Інститут інноваційної освіти: e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com

**Видання здійснене за експертної підтримки
Науково-навчального центру прикладної інформатики НАН України
03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40.**

Т.Є. Колупаєва,

кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки початкової освіти
Рівненського державного гуманітарного університету

О.М. Міщенья,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти
Рівненського державного гуманітарного університету

О.М. Третяк,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти
Рівненського державного гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Для досягнення якісних показників професійної підготовки магістрів необхідно враховувати те, що модель компетентності повинна відображати специфічні особливості процесу професійної підготовки в педагогічному університеті. При цьому модель компетентності повинна мати загальні ознаки, які відображають реальні властивості як певних явищ і процесів, так і суб'єктів діяльності.[1] Характерною особливістю побудови моделі формування компетентності є тенденція до спрощення досить складного інтегративного новоутворення, яким вважається компетентність, з метою вивчення її структури, розкриття сутності та практичної реалізації.

Стан дослідження. Проблемі розробки моделі фахівця присвячено дослідження багатьох учених, а саме: І. Беха, А. Вербицького, І. Зязюна, С. Сисоевої, В. Ягунова, Г. Єльнікової, В. Сластьоніна, Л. Козак, І. Козич, Н. Кузьміної, А. Маркової, О. Романовського, В. Семиченко, Н. Тализіної, В. Маслова, О. Мармази та ін. Сутність компетентісного підходу до організації підготовки фахівців проаналізували такі дослідники як М. Михайліченко, О. Пометун, М. Степко, В. Зінченко, О. Локшина, О. Савченко, В. Береп, В. Дивак, І. Міщенко, Л. Кравченко, С. Светлорусова, І. Кушнір та інші.

Метою статті є обґрунтування моделей професійної компетентності у підготовці магістрів до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на об'єктивні труднощі в системі професійної підготовки викладача, все ж постійно виникають спроби побудови та впровадження у практику моделі формування компетентності. Побудова моделі формування компетентності дозволяє не тільки означити структурні компоненти явища, що вивчається, але також окреслити критерії оцінювання рівня її розвитку та знайти способи її формування у студентів-магістрантів педагогічного університету в умовах психолого-педагогічної підготовки.

Моделювання умов підготовки фахівця передбачає високий рівень розвитку його компетентності, різні види діяльності, зміст професійної освіти, новітні освітні технології, засоби і форми організації навчального процесу. За визначенням О. Вербило [2], «модель фахівця – це ідеальний образ, що

відображає інтелектуальне обличчя особистості, мотивацію професійної діяльності та кваліфікаційну характеристику» [2, 54].

На сьогодні існують різноманітні підходи до побудови моделі компетентності, що пояснюються розбіжністю в самому розумінні сутності поняття компетентності. Так, відповідно до зазначеного, можна представити «діяльнісні моделі компетентності» (Н.В. Кузьміна, А.К. Макарова), побудовані згідно з особливостями професійної діяльності педагога та вимогами педагогічної норми, де особистість педагога виступає як один зі структурних компонентів моделі.

«Особистісна модель компетентності» (Л.М. Мітіна) зорієнтована на особистість педагога, а саме — на загальновизнані суспільні вимоги до особистості педагога, де особливого значення набуває професійна самосвідомість.

«Ситуаційна модель компетентності» (Дж. Равен) спирається на ціннісні аспекти поведінки, що поєднано у конкретні ситуації: досягнення, співробітництво, вплив. Важливим вважається те, що через суб'єктивно значущі ситуації оцінюється ефективність діяльності.

Однак, як свідчить аналіз, більшість моделей компетентності має компонентний характер і являє собою структурні моделі. При цьому визначені компоненти компетентності не дозволяють певною мірою обґрунтувати інтегральний механізм та умови її становлення.

Українські вчені пропонують створення структурно-функціональної моделі компетентності, (І. Міщенко), яка ґрунтується на багаторівневому утворенні, як професійний інтелект. Загальновідомо, що поняття професійного інтелекту дає можливість постійно оновлювати знання, підвищувати кваліфікацію, критично мислити і знаходити нові оригінальні способи вирішення професійних завдань, вільно орієнтуватися та самостійно розв'язувати нестандартні та нетипові професійні ситуації.

Тому в межах суб'єктивного підходу можливе створення «суб'єктивної моделі компетентності», яка повинна враховувати, з одного боку — функції професійного інтелекту, від адаптивно-приспосувальної до прогностично-перетворювальної, а з іншого — функції суб'єкта професійної діяльності. Ці сутнісні ознаки набувають певної визначеності з приводу критеріїв оцінювання компетентності: функціональні можливості суб'єкта, вміння орієнтуватися у ситуаційних змінах, здатність до проектування професійної діяльності тощо [3, 196].

Так, знання, уміння і навички виступають як рольові характеристики професійної компетентності педагога. Всі інші компоненти є суб'єктивними характеристиками, що вказують на ставлення педагога до діяльності та на його індивідуальний стиль.

Специфіка професійної педагогічної діяльності висуває особливі вимоги до інтелектуальної підготовки фахівців — високий розвиток як загальних, так і спеціальних здібностей, розвиненість професійного мислення, сформованість професійно значущих інтелектуальних якостей та індивідуального інтелектуального стилю, інтелектуальної культури та продуктивності праці тощо. Інтелектуальна складова професійної готовності майбутніх викладачів до

професійної діяльності ґрунтується на високому рівні теоретичних знань, розвиненому творчому мисленні, сформованій професійній культурі та включає професійну спрямованість уваги, сприймання, пам'яті, професійне мислення, яке дозволяє виявляти проблемні педагогічні ситуації, явища, факти, розпізнавати, моделювати та прогнозувати їх можливі наслідки, знаходити найбільш ефективні, часто нестандартні, шляхи та способи вирішення цих ситуацій.

Особлива увага приділяється рівню розвитку інтелектуальної діяльності сучасного фахівця, а саме: професіоналізму, інтелігентності, професійній інтелектуальності.

Рівень професійної інтелектуальності – професійної розумової здатності може бути визначений адекватністю вибору варіантів дій, рішень, шляхів дослідження з можливих на досягнутому рівні професійної підготовки. При цьому кожному рівню навчання може відповідати відповідний середній рівень професійної розумової здатності та співвідношення з діапазоном потрібної професійної інтелектуальності підготовленого фахівця. Розвиток професійної інтелектуальності пов'язаний з впровадженням у навчальний процес активних методів навчання. Використання активних методів навчання також має базуватися на врахуванні специфіки вимог до професійних якостей фахівців:

- розумові здібності, необхідні та характерні для людини при виборі відповідної професії;
- властивість людини, що визначає її знання своєї професії від основ до окремих деталей;
- вміння знайти вихід із складної професійної ситуації;
- сукупність знань та вміння їх використовувати у професійній діяльності;
- компетентність та ерудованість у професійній діяльності;
- особлива ступінь психіки людини, котра відповідає за професійні здібності та окремі знання;
- сукупність морально-етичних цінностей, підкріплених професійними знаннями;
- професійні знання та уміння, вміння орієнтуватися в складних професійних ситуаціях;
- вміння накопичувати знання, відповідні професії;
- здатність вірно використовувати знання;
- здатність вирішувати поставлені професійні задачі, ерудованість;
- набір розумових професійних здібностей;
- розвинуте мислення і професійна ерудованість;
- властивість особистості, що дозволяє виконувати визначений об'єм професійної роботи;
- вміння сприймати, зберігати, переробляти та застосовувати отриману інформацію у визначеній професії;
- пристосування до професійних ситуацій, вміння логічно мислити;
- сукупність розумових природних задатків та характеристик, розвинутих в процесі дорослішання;

- набір знань, які дозволяють особистості приймати участь в різних видах діяльності (трудовій, науковій, розумовій);
- здатність в процесі професійної діяльності вирішувати поставлені задачі;
- здатність швидко та вірно оцінювати будь-яку ситуацію, приймати вірні рішення, нести особисту відповідальність;
- сукупність практичних і теоретичних знань і вмінь; зв'язок мислення, інтуїції і знань;

Отже, в сучасних реаліях діяльності вищої школи, важливими орієнтирами професійної підготовки майбутніх фахівців є розвиток інтелектуального потенціалу особистості та становлення професійного інтелекту. Компетентність сучасного фахівця значною мірою залежить не лише від суми знань, яку він отримав, але і його здатності думати та адекватно застосовувати ці знання в конкретних ситуаціях професійної взаємодії з різними учасниками навчального процесу. Жодні навчальні програми не можуть претендувати на те, щоб врахувати в процесі вузівського навчання майбутніх фахівців нові, часто навіть не передбачувані, суспільні виклики та зміни. Саме тому інтелектуальна складова професійної підготовки таких фахівців визначається нами як одна з пріоритетних. Забезпечення психологічних та соціально-психологічних засад становлення професійного інтелекту майбутніх викладачів в процесі навчання в вузі, в кінцевому рахунку, визначатиме перспективи їх успішної професійної діяльності у вищій школі.

Зміст сучасної підготовки по тій чи іншій спеціальності представлений в кваліфікаційній характеристиці – нормативній моделі компетентності, яка відображає науково обґрунтований склад професійних знань, вмінь, і навичок. Кваліфікаційна характеристика фахівця, як викладача вищого навчального закладу, це, по суті, зведені узагальнені вимоги до педагога на рівні його теоретичного і практичного досвіду [3, 40].

Так, якщо педагог виступає в ролі науковця-дослідника, і провідними функціями його професійної діяльності є здійснення науково-дослідницької та прогностичної діяльності, тоді успішне її виконання в більшій мірі залежить від актуалізації якостей спеціаліста підсистеми професійного мислення.

Таким чином, професійну компетентність педагога вищої школи можна визначити як сукупність діяльнісно-рольових і особистісних характеристик викладача, яка забезпечує ефективне виконання ним завдань і обов'язків педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі, міру і основний критерій його відповідності професійній діяльності.

Висновки. Встановлено що, вищезазначена модель професійної компетентності педагога слугує концептуальною основою для розробки технології формування професійних якостей спеціаліста. Показано, що через усвідомлення всієї сукупності психологічних характеристик особистості професіонала здійснюється ефективний розвиток та формування окремих її структурних підсистем.

Література

1. Баєва О.В. Державне регулювання вищої освіти України в умовах інтеграції в Європейський освітній простір / О. В. Баєва // Економіка та держава. — 2010. — № 4. — С. 114–116.
2. Введенский В.Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога. // Педагогіка / В.Н. Введенский. — 2003. — № 10. — С. 51–55.
3. Столяренко О. В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця : навчально-методичний посібник / О. В. Столяренко. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2015. — 196 с.

С.Я. Маслова,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов,
Одеська національна академія харчових технологій

А.В. Руда,

викладач кафедри іноземних мов,
Одеська національна академія харчових технологій

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ЗАРУБІЖНІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

Звертання науковців та практиків до проблеми особистісно-орієнтованого навчання має довгу історію. У кінці ХІХ століття дидактичні пошуки західних педагогів були просякнуті увагою до емоційної привабливості навчання. Ідеї гуманістичного спрямування у філософії та освіті були пов'язані з методом проектів, який називали методом проблем або “методом цільового акту”.

Метод проектів виник у 1920-ті роки у сільськогосподарських школах США у зв'язку з ідеєю трудової школи, яка розвивається там все ширше.

Проектне навчання було направлене на те, щоб знайти шляхи, способи розвитку активного самостійного мислення дитини, щоб навчити його не лише запам'ятовувати та репродукувати знання, які дає школа, але й уміти їх застосовувати на практиці. Загальний принцип, таким чином, на якому базувався метод проектів, полягав у установленні безпосереднього зв'язку навчального матеріалу з життєвим досвідом учнів, у їх активній пізнавальній та творчій діяльності у практичних завданнях (проектах) при вирішенні однієї загальної проблеми.

Метод проектів успішно розвивається завдяки педагогічним ідеям американського педагога і психолога Дж. Дьюї, а також його учнів та послідовників В.Х. Кілпатріка, Є.У. Коллінгса.

Дж. Дьюї відзначив „...знання, яке можна назвати знанням, розумове виховання, що веде до будь-якої мети — дається лише у процесі близької реальної участі в активностях суспільного життя” [1, с. 42].

Дж. Дьюї [1, с. 46] висунув гасло, яке є однією з основних тез сучасного розуміння проектного навчання: „Навчання через роботу”. При цьому Дж. Дьюї виділяє ряд вимог до успішного навчання:

- проблематизація навчального матеріалу;

Розділ 5
МЕДИЧНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СВІТІ.
ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ
ДО ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ В МЕДИЦИНІ

<i>M. Grzechnik, P. Ozdoba¹, M. Janiszewska, E. Zabłocka, A. Kamińska,</i> ROLA EDUKACJI ZDROWOTNEJ W PROCESIE LECZENIA PRZEWLEKŁEJ ALERGII POŻAROWEJ U DZIECI I MŁODZIEŻY.....	33
<i>P. Ozdoba, M. Grzechnik, M. Janiszewska, A. Barańska, B. Drop,</i> PROBLEMY ZWIĄZANE Z FARMAKOTERAPIĄ OSÓB W PODESZŁYM WIEKU – KONIECZNOŚĆ EDUKACJI ZDROWOTNEJ	37
<i>A. Sokołowska, A. Barańska, M. Janiszewska, E. Zabłocka,</i> KOSMETOLOG – NAUKA ZAWODU A KOMPETENCJE.....	41
<i>A. Sokołowska, A. Barańska, M. Jędrych, E. Firlej,</i> PROCES KSZTAŁCENIA SPECJALISTÓW BRANŻY „BEAUTY” W POLSCE. PODSTAWA NAUCZANIA.....	43

Розділ 6
ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

<i>I.Є. Бойцун,</i> ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАГІСТРІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ «МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН»	46
<i>О.А. Ігнатюк,</i> ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ» МАЙБУТНІМ ДОКТОРАМ ФІЛОСОФІЇ В УМОВАХ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	49
<i>С.І. Клименко,</i> ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОДИДАКТИЧНИХ ВПРАВ З МЕТОЮ УВИРАЗНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ	51
<i>Т.Є. Колупаєва, О.М. Міщеня, О.М. Третьак,</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	61
<i>С.Я. Маслова, А.В. Руда,</i> АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ЗАРУБІЖНІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ	65
<i>Н.С. Полудьонна,</i> ЗНАЧЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ВИЩОЮ ОСВІТОЮ ДЛЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	67